

Inserati se sprejemajo in veljajo trispodna petič-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naravnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicija na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvu je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati veljajo:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenemš nedelje in praznike, ob 1/6 popoldne.

Novo oznanilo.

XII.

Kaj zahtevajo socialisti?

Znano je, da se je slavni in čestokrat imenovani Veith, predno je prestopil v katoliško cerkev, pečal z zdravništvom. Kot zdravnik so ga tudi nekoč poklicali v komisijo, ki naj bi preiskovala vzroke živinski kugi. Zaradi tega ga o priliki nek prijatelj hoče zbesti, zato mu reče: Kako pa naredite gospod doktor, da zveste, ali je vol bolan ali ne? Veith stopi pred predzreža, vpre svoje oči srpo v njegov obraz in reče: Najprej si jaz volička prav natanko ogledam.

Tudi nam si je treba dobro ogledati socialiste, ako hočemo o njih imeti pravo podobo in sodbo. V zadnjem članku so nam kazali svoje verske, ali bolje, brezverske nazore. Tudi gledé svojih nazorov o narodnosti niso nič bolje, ker besede narodnost sploh v svojem slovarji nimajo. Temu najglasnejša priča je velika mednarodna družba, ki ima udov obilo po širnem svetu med vsemi narodi. V njih shodih ne govore nikdar o narodnosti in zastopnike različnih narodov družijo pri takih shodih v bratovski edinosti vsem lastno sovraštvo do imovitih. Socialisti poznajo le ljudi revne, siromašne in nezadovoljne in ti so njih tovariši v bojih proti bogatinom in plemenitašem, ki so si po krivici pridobili svoje imetje in svojo čast, ki so si polnili žepe z žulji svojih zatiranih podložnikov ter z delom trpečega ljudstva množili si svojo veljavo in slavo. Revni in bogati! V teh dveh taborih najdemo vse ljudi. Po prečudnih sklepih modrosti božje je ravno socialistom odmenjena naloga, da ščuvanje, ki ga povsod gojijo narodni fanatiki, ter s stalnim načelnim sovraštvom in vednimi

prepri gorje človeštvu pomnožujejo, zmanjšajo in tuja si ljudstva drugo drugemu približajo. Seveda namena, zakaj da tako delajo, ne moremo odobriti, ker pri obeh: pri narodnih fanatikih in socialistih je delujoča moč sovraštvo, tu proti bogatim, tam proti stranim. Srednjo in pravo pot, kakor povsodi, hodi tudi tukaj, kdor se drži načel krščanskih, ki ga učijo, ljubiti svojega bližnjega, bodi naj domačin ali tujec, a ga učijo posebno še ljubiti in skrbeti za svoj narod. Ali si pač moremo misliti boljše domoljube, pravi zato po vsi pravici biskup Strosmajer, kakor sta bila Jezus in njegov poslanec Pavel?

Toda dovolj; to le mimo gredoč o narodnostnih nazorih socialistov, ki pa so le dosledni nasledki njih temeljnih načel. Kdor hoče socialiste spoznati, mora vedeti, kaj zahtevajo v gospodarstvenem obziru, s kakimi sredstvi hočejo osrečiti človeško družbo. In ko bi v tem smislu stivali socialistu vprašanje: Kdo si? Kaj praviš sam o sebi? bi nam odgovoril: Mi zahtevamo, da se odpravi vse zasebno, privatno premoženje, da se odstrani zasebno izdelovanje ali privatna produkcija, da se zabrani delo za plačo. To so tri glavne zahteve socialistov v gospodarstvenem oziru. Oglejmo si posamezne bolj natanko.

Proč z vsem zasebnim imetjem, to je toraj njih prava zahteva; namesto zasebnega imetja naj se ustanovi skupno, združeno premoženje, kajti načelo, pravijo socialisti, ki zagovarja zasebno, privatno premoženje, napérjeno je proti družbi, ker po njem obogaté le posamezni, večina ljudstva pa uboža. Ako ustanovimo skupno, družbno premoženje, do katerega bi imel vsak človek enako pravico, zasuje se globoki propad, ki loči revne od bogatih. Seveda s tem tudi odpade pravica,

kaj dedovati; če posameznik nima nikakega zasebnega ali svojega premoženja, tudi nič drugim zapustiti ne more. Tako socialisti. Iz tega vidimo, da ravno nasprotno želijo, kakor liberalni kapitalisti. Pri teh smo videli, da hoté le zasebno imetje in da odpravljajo nepremakljivo, skupno premoženje. Socialisti delajo ravno narobe, in to svoje delovanje s sledečimi dokazi vtetljujejo:

Edino kdor dela, ima tudi pravico do imetja, kajti, le kar si si z delom pridobil in priboril, to je tvoje; kjer dela ni, tam tudi ne more biti premoženja. Kar si toraj pridobiš brez dela, po krivici prilastuješ sam sebi. Izdelki pa se cenijo le po delu. Čem več je imel delavec opraviti z izdelkom, preden ga je dovršil, tem dražji je izdelek; ali to robo v življenji bolj ali manj rabijo, na to se ni ozirati, ker se le po delu določuje tudi cena.

Ako si pa toraj edino z delom zbiraš denar, je toraj kapital, kakor pravijo, „nakopičeno delo“. Toda ker pri liberalnem kapitalizmu kapitalist sam nič ne dela, marveč le drugi zanj trpé, je kapital pri takem posestniku tudi nakopičeno delo, toda nakopičeno tuje delo. In to je ravno krivično pri liberalnem kapitalizmu. Delo, ki bi moralo po pravici dobiček donášati delavcem, vporabi za-se kapitalist in od svoje bogato pogrjnene mize vrže večsah drobtine in kosti delavcem, ki mu s svojimi žulji pogrinjajo mizo.

Kapitalisti toraj delavcem kradejo in s tatvino je pridobljeno njih bogastvo. Kako temu pomoči? Posameznim se mora premoženje vzeti in dati družbi, potem ne bode več kapital nakopičeno tuje delo, marveč nakopičeno delo vseh, ki so si ga s trudom pridobili in zato tudi pravico si prisvojili po potrebi ga tudi uživati.

Listek.

S kmetov.

II.

Enkrat pred več meseci pisal sem Vam, gospod urednik, lahko pismice z dežele. Od takrat pa se je mnogo izpremenilo. Vi ste si naložili na rúmena še jedenkrat toliko posla. Če to težo lahko prenašate, ne vem, toliko pa mi je znano, da jo nam v veselje, sebi pa v čast prenašate. (Audiatur et altera pars. Vredn.)

Obljubil sem bil v svojem prvem pismu večkrat se Vas spominjati. Kako bi mogel sedaj te svoje obljube pozabiti! Ni sicer kaj posebnega, o čemur Vam hočem pisati, a v svesti si skromnosti svojih listov, tudi ne bom silil nad črto med raznobrojne dopisnike; tu doli pod uvodnim člankom naj bode moj pohlevni kotichek in tudi ta le takrat, kader ne bo drugega blaga v porabo. Na kmetih smo navajeni

čakati; čakal bo tudi rad ponatisa svojih dopisov: „Zavrhljanski samotar“.

Pri nas je navada, da se večinoma bralci raznih listov med seboj vprašujejo: Kdo je to pisal? Ako je pisatelj sam odkril svoje ime, potem nekteri ugledavši na konci članka podpis nejevoljno zmajejo z glavo in položé na stran list, češ, kaj more ta spisati? Njegovih spisov ne berem. Drugi pa, morda prijatelji dopisnika, preberó članek, a ne toliko iz zanimivosti za stvar, kakor vsled zanimanja za dopisnika. Tretji — in teh je najmanj — beró zato, da bi se podučili. Vaš podlistkar želi torej vsem vstreči, ako se z imenom podpiše, in tako predstavi častitim čitateljem. Vendar pa noče povedati, je-li to njegovo pravo ime ali ne, tudi za danes še ne more dostaviti, je-li doma iz tistega Zavrha, kjer je nekdanj Martin Krpan s svojo kobilico sol prenašal, ali iz Zavrha doli pod Šmarno goro. (Za dva — mogoče še več — na Dolenjskem ne veste? Vredn.) Na ta način upa privabiti vsaj za nekatere liste ne-

koliko radovednih čitateljev. A naj bode dovolj vvida in oficijelnega predstavljanja. Sedaj kaj novega.

Novega? Nikarte pričakovati! Veseli smo, da je vse pri starem. Naj li mar radostno pričakujemo kacega novega eksekutorja? Naj li nove toče želimo, ko se je v naših hribih komaj nedeljska stopila? — Novic torej nič posebnih z dežele, ali boljše rečeno: iz naše samote.

Pač pa Vaših iz mesta prihajajočih novic v „Slovenec“ vsaki dan željno pričakujemo. „Zavrhljanski samotar“ celó sam se vzdigne in počasi koraka iz samote dol v vas po novine. Nazaj gredé pa mora po stranskih potih hoditi, sicer ga radovedneži preveč motijo, ter vprašujejo, kaj je kaj novega v „najnovjšem dnevniku“.

„Slovenca“ tedaj pri nas radi beremo; gospod vrednik, glejte tu nasprotje med kmeti in mestom. Pri nas ga z vso primerno častjo na očitnih krajih kažemo in čitamo, pri vas pa, kakor čujemo, pogosto zgine v žep kacega

Dalje zahtevajo socialisti, da se odpravi zasebno izdelovanje ali privatna produkcija in da naj se izdeluje skupno, v družbi. — Natura, pravijo, nam podaja le surove, neobdelane tvarine, da si jih z umetnim izdelovanjem vporabimo v svojo korist. Toda pri liberalnem kapitalizmu je vse izdelovanje večidel le v oblasti posameznih kapitalistov, ki s svojim premoženjem drug z drugim tekmujejo in v tem revežu tudi še prilike ne dajo, da bi si s trudoljubnim delom pridobil tudi potrebne pomočke pošteno preživeti sebe in svoje. Svobodno tekmovalje, pravijo, je največa nesreča za človeštvo, ker to je boj vseh proti vsem; ako hoče toraj bolje biti, se mora to odpraviti. To pa je mogoče le tedaj, ako se zasebno izdelovanje odstrani in se vse skupno v zadrugi izdeluje, kjer bode vsak delavec vžival tudi sad svojega truda.

V tretje zahtevajo socialisti, da se odstrani delo za plačo in da stopi na njegovo mesto prosto delo in sicer skupno v družbi. — Liberalni kapitalizem mora pasti, ako se odstrani delo za plačo, ker to mu je podlaga. Toda pri njem delavec ne dela za-se, marveč za gospodarja, ki mu je za ves trud dal, kolikor se mu ravno ljubi. Delo se mora toraj prevstrojiti. Delavec naj dela sam za-se! Toraj naj se vsakemu delavcu odkaže samostojno delo, kjer bo za-se se trudil! Ne, kajti potem še le bi bilo tekmovalje v najlepšem cvetu. S tem bi si toraj stanje le še poslabšali. Delo mora sicer prosto biti, toda da se obvarujemo konkurence, mora biti skupno v družbi. Delavec se združijo v zadrugi, v kateri vsak po svojem delu dobi svoj dobiček. Kolikor dobička si zadruga pridobi, to vse se med delavce razdeli po razmeri z njih delom. Tu bi toraj vsak za-se delal, vsak imel tudi primeren dobiček svojemu delu. To so zahteve socialistov v gospodarstvenem oziru, ktere skušajo izvesti v človeški družbi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. oktobra.

Avstrijske dežele.

„Tribüne“ poroča iz *Celovca*, da bi bila Koroška vže davno do medsobojnega sporazumljenja dospela, ko bi ne imela po tovarnah toliko privandranih pruskih vradnikov, ki se vpeljavajo in ravnopravnosti slovenskega jezika

„posebnega prijatelja“ najnovejšemu dnevniku. Et meminisse juvat —!

Sedaj, ko ste, upam, prepričani, da se za Vaš list zanimamo, boste, upam, tudi neki predlog, kterege si usojam staviti v vsej pohlevnosti, blagovoljno sprejeli.

Navada je pri nas dajati zaslužnim možem častne naslove. Onim, ki imajo kaj pokazati v povzdigo tega ali onega mesta, pišejo diplome častnih meščanov; zopet drugim diplome častnih občanov. Kaj, ko bi tudi Vi — se vé, da mutatis mutandis — te naslove v svoj list sprejeli? Prav pridnega dopisnika imate v Dobrni. V Škofjiloki jih imate celó več in prav marljivih.

Nujte torej, gospod vrednik, in izvolite te svoje prijatelje „častne dopisnike“ „Slovenca“. Morda bo ta čast tudi druge, katerih še pogrešamo, spodbodla, da sem in tje pomočijo peró v korist Vašemu listu.

Evo Vam, današnjega predloga! Če je „času primeren“ porabite ga, sicer pa le po-

na vse sile vpirajo, dasi tudi še avstrijski podaniki niso. Tribüne pravi: „Ljudstvu so tukaj popolnoma roke zavezane, ako mu je ljubi kruhek drag; tukaj bi le vlada sama nekaj storiti zamogla, in ta pa — ne stori. Čudno, da je povsod le Nemeec, ki sporazumljenje opovira in nesložnost seje.“

Iz Šent-Hipolita (St. Pölten) se v „Vaterlandu“ poroča o pomanjkljivosti ondanjega bogoslovja, ktero obstoji v tem, da je bogoslovje preubožno dotirano in ima premalo prostora. Tako se je letos od nad trideset oglašanih osmošolcev le sedemnajst najboljših odbralo, vsi drugi morali so se zaradi navedene pomanjkljivosti v semenišči — zavrtni. Poročilo omenja, da se žalostni časi bližajo koncu, v katerih je bilo toliko pomanjkanje duhovščine. Slabe in neugodne razmere po državnih službah in prenapoljenost po vseh drugih službah na eni strani, veliko število srednjih šol in grozna preštevilnost srednješolcev na drugi strani, jeli bodo zopet semenišča polniti. — Dalje dopis omenja žalostnega stanja ondošnje škofijske cerkve in se nadja, da se bode iz Šent-Hipolitanov postavil komité, ki bode po svoji moči na to delal, da se stolni cerkvi dostojna zunanja podoba, kakor se vsaki škofijski cerkvi spodobi, pripravi; in to celó toliko bolj, ker se tudi drugod po Avstriji nove cerkve zidajo in stare popravljajo. V Lincu zidajo novo veličastno stolno cerkev; v Gradcu so popravili mestno, frančiškansko, matere božje in druge cerkve; dalje neumorno zidajo cerkev, posvečeno Jezusovemu Sreču. V Ljubljani so tudi postavili lepo, novo cerkev Jezusovemu Sreču na čast. Gledé na tako vesele okoliščine, sklene poročilo, se je pač popolno nadjati, da se tudi za Šent-Hipolitsko stolno cerkev stori sveta dolžnost.

Deželni zbor koroški. Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnji seji predloži načrt postave, ki ima naravnati skupno posestvo in pravico do zemljišč in vlada se ima naprositi, da dela na to, da se razmere soseščanov naravnajo. Načrt postave zaradi daca na pivo in vpijanljive pijače v Celovci se sprejme.

Deželni zbor gorenje-avstrijski. Posvetovanje o občinskem statutu za mesto Linc ja bilo izvršeno, peticijo gorenje-avstrijskega društva kmetovalcev za odškodnino polja pri vojaških vajah pomandranega so odstopili vladi, zahtevajo, da se škoda pravočasno veeni in poravna. Namestnik v daljšem govoru dokazuje, da le tisti kmetje niso zadovoljni, ki so škodo s tem do petkrat precenili, 86 posestnikov pa, ki so škodo pri resnici povedali, je bilo odškodovanih. Načrt postave zavoljo porabe plemenskih konj je bil sprejet po vladnem predlogu z nekaterimi malimi premembami; sprejeta je bila postava, da naj se rabi le opeka predpisane velikosti. Prihodnja seja v petek.

gumno z neusmiljenim „rudečim“ čez-nj na dnevni red.

Pređen končam, si štejem v prijetno dolžnost, iskreno Vam zahvalo izrekatí, da ste tako pogumno postavili se za hrbet dopisniku „izpod Ljubnika“. „Samotar“ pač ni vedel, da bodo čitatelji brinje, s katerim jim je pokadil, prištevali „razjedljivim lugom“ ali celó „ostudnim strupom“.

Ko so še ranjeja moja mati živeli, so mi večkrat pripovedovali, da je za nekera prehlajenja dober pomoček pokajenje z brinjem. Sedaj pa sem spoznal, da dandanes take bolezní z „eau de Cologne“ ali pa s „pravim arabskim kadilom“ zdravijo. V prihodnje poslužiti se hočem pri presojevanji gotovo teh pikantnih dišečih medikamentov, ali pa rajše tiho biti, ker človeški rod je že toliko oslabil, da poštenega zdravila ne prenaša več.

Z iskrenim pozdravom, ki naj veljá danes posebno razburjenim škofjeloškim diletantom, se klanja

zavrhljanski samotar.

Deželni zbor gališki. V imenu deželnega odbora poroča Smolka o vlogah več sosesk, da se jim dovoli pobirati več doklade. (Sprejeto.) Poslanca Vodzicki in Antonieví vtetmeljujeta svoje predloge. (Glej „Slovenec“ 3. oktobra t. l.). Ko se razreši več peticij, preberó se trije nasveti in sicer nasvet Mecinskéga, da se zmanjša število letnih in tedenskih tržnih dni, nasvet Romaničev, da se izda red za požarno stražo, nasvet Merunovičev, da se napravijo trafike za sol. Denarstveni minister Dunajevski pri je sklepu seje prišel v zbor.

Iz Zagreba, 3. oktobra. Kraljevi komisar g. k. baron Ramberg je ukazal izvršitev več del za svoto 47.000 gld., da bodo ljudje v Zagorji, posebno v podžupanijah Krapina, Zlatar in Varaždin imeli kaj zaslužka.

Iz Reke se poroča, da se je tamkaj živo nasprotovanje mažarskemu jeziku pričelo. Rečani smatrajo ga, kakor „nekaj odveč“, in kar je vrh tega še jako težko se naučiti Res je, da velja pregovor, kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš, toda v tem slučaju si pa vendar le sicer nekdo upa izreči, da je madjarski jezik Rečanom ravno tako potreben kakor „tretje oko“ v glavi.

Gledé **hrvaških grbov** z madjarskimi napisi izrekel se je minister Tisza, da bode vlada po Hrvaškem tiste grbe, ki hrvaške napise nosijo, pustila, kjer so, one z madjarskimi napisi pa odstranila, ter jih z drugimi brez napisov nadomestila. Dalje vlada srčno želi, da bi se ustavni red zopet na Hrvaško povrnil, in deželna vlada zopet vajeti v roke vzela. Tisza sam bode to vse podpiral. Ban se pa še ne bode imenoval in to samo iz tega vzroka ne, da ne bode zopet čez nekoliko tednov morabití treba kraljevega komisarja imenovati. Še le tedaj, ko se razburjeni duhovi popolnoma pomiré, dobi Hrvaška zopet bana.

Vnanje države.

Iz Belgrada. Novo ministerstvo je sestavljeno. Po njegovi sestavi je pričakovati, da bode deloma v politiki držalo se tiste poti, po kateri je hodilo prejšnje ministerstvo, opozicija v kabinetu ni zastopana. Kralj je odstopivšemu ministru lastnoróčno pisal, obžalovaje odstop, hvali njegovo delavnost po vsem obsegu javnih poslov, posebno pa povdarja železnico in vravnavo cerkvenega vprašanja (kar se tega tiče, mislimo, da si bode srbska vlada najprej nad cerkvijo zobe skrhala, ako tukaj posnema zahod, si je izvolila najslabši del zapadne kulture). Kralj govori tudi o unanji politiki ter pravi, da hoče Srbija na vzhodu biti zavetje miru, ter se samostalno razvijati in napredovati v omiki in izobrazbi. Poslednjič pravi kralj: nobena vlada na Srbskem ni imela še toliko zavir preobladati, a tudi nobena ne zapušča tako dolge vrste koristnih naprav. Poslednjič reče kralj, da tega ne bode nikdar pozabil in se zahvaljuje ministerskemu predsedniku in tovarišem.

Kralj Milan odhajajoč iz Dunaja je djal: „Red hočem narediti doma!“ Bil je mož beseda. Takoj ob prihodu sprejel je ostavko toliko mu priljubljenega ministerstva Piročana-Garašanina ter se mu je jako ljubeznjivo zahvalil za domoljubno požrtovalno delovanje. Takoj potem poklical je k sebi moža, v državni službi osivelega, Nikolo Christiča, naj mu novo ministerstvo sestavi. Christič je ministerstvo poprej sestavil, kakor smo pričakovali. V ministerstvu so štírje državniki in dva polkovnika ter mu je poglavitna naloga na to delati, da se red ohrani, in liberecem peruti postrizjejo. Christiča smatrajo za jako energičnega in vstrajnega moža in Milan je v njem moža spoznal, ki zamore srbski državni voz zopet na pravo pot spraviti, od kterege so ga razni duhovi na stran potegnili. Novo ministerstvo naj bi ob enem radikalcem roke zvezalo; kajti obdolžujejo jih, da so dinastiji Obrenovičevi sovražni, ter imajo večino naroda za seboj. Bati se je le, da bi tudi novo ministerstvo zopet kakor general brez vojske ne ostalo nasproti izvrstno vredjenemu sovražniku. Tu najizvrstniši ne more nič. Kako se bode skupščina obnašala, ki je po večini iz radikalcov sestavljena, pač ni težko vganiti. Ako

bo Christič radikalec pritiskati in privijati jel, brzkone železnične pogodbe ne bodo sprejeli in kralj moral bode hoté ali nehoté skupščino razpustiti in zopet nove volitve razpisati. Kdo pa nam je porok, da radikalec, ki so se sedaj strogo discipline držali, ne proglasé javnega upora proti dinastiji Obrenovičev? Kdo pa nam je porok, da druga skupščina ne bode še ljuteja kakor sedanja? Železnična pogodba je mednarodna zadeva, ki se v prvi vrsti Avstrije tiče. Ako je srbska vlada vsled vstrajnega odbijanja skupščine ne bode zamogla izvršiti, kaj bode pač drugega mogoče, kakor da se bode vlada morala radikalnih, dasi ji toliko pristudenih elementov, ali pa avstrijskih bajonetov poslužiti, da jo izvrši.

Na Ruskem so protizidovski nepokoji na dnevnem redu. V mestu Novomoskovsk, v predmestjih in po okolici so razdraženi Rusi vse židovske hiše napadli, blago in druge vrednosti pobrali in celó hiše razdejali. Kozaki so prišli prepozno — na podrtine. Židje so rabuko sami zanetili, ker so posamezne ljudi hujskali. Policija jih je okolo 40 zaprla.

Tisoče in tisoče **Poljakov**, ki so bili pred nekoliko leti zaradi političnih grehov v Sibirijo pregnani, pomrli so večinoma v mrzlem neprijaznem kraju. Tisti srečni pa, ki so dosedaj vsemu trpljenju kljubovali, vračajo se vsled pomiloščenja domu. Vsi so že nekaj nad 45 do 50 let stari. Sibirija je po njih prvo oliko zadobila, kajti bili so večinoma v velikih solah in mladi učenjaki, in vsi so se v Sibiriji rokodelstva poprijeli. Nekteri so se lotili urarstva, drugi so postali peki, tretji jeli so kuhati kavo in ti so odprli prve kavarne po Sibiriji. Tudi z vrtnarstvom pečali so se nekteri izmed njih. Posebno blagodejno vplivalo je njihovo družinsko življenje in mehko, ljubezni polno postopanje s posli na druge neomikane Sibirce. Poljaki se vračajo veseli domu, spremlja jih blagoslov cele Sibirije na radostnem potovanju.

Ves svet (časnikarski) govori o načinu, kako je bil sprejet **španjski kralj v Parizu**. Pravijo, da je kralj že tačas, ko je potoval na Nemško, hotel Pariz obiskati, a Grevy se ni hotel vzdigniti iz svojega bivališča na selih. Takrat še kralj ni bil lastnik ulanskega polka, tedaj se Grevy in tovariši ne morejo zgovarjati s tem činom. Ministerska kriza ostane dotlej, da se snidete zbornici. Desnica hoče tačas vlado interpelovati zaradi dogodkov, ki so se izvršili v Parizu pred kraljevim prihodom, med njim in po njim. V Berlinu pa pravijo, da to zasramovanje ni veljalo toliko španjskemu kralju, nego nemški vladi. — Naj bo že, kakor koli, francoska vlada je pokazala, da druhali ne more brzdati.

Izvirni dopisi.

Šenčur pri Kranji, 26. septembra. Spolnila se je letos prisrčna želja vse šenčurke župnije. Akoravno so vsi že davno želeli, da bi se veliki altar župnijske cerkve prenovil in deloma predelal; ali današnje dni gre hudo za denarje, zlasti ker je mogel tudi tlak in obhajilna miza v presbiteriji nova biti. Toda, kar bi ljudje ne mogli, ali bi le silno težko dosegli, je Bogu mogoče. Obudil je bil pri nas v srcu neke dobrotnice, za vse dobro vnetega dekleta Marije Grča iz Šenčurja, to željo in trdni sklep, da bo z lastnega svojega premoženja nad polovico vseh stroškov prevzela, ako se ti popravki že letos priéno. Prepričana namreč, da tako najboljši svoje premoženje naloži, ako ga Bogu in sv. Jurju podari, je stanovitna ostala pri svojem sklepu, akoravno se jih ni manjkalo, ki so ji to odsvetovali.

Opiraje se na obljubo te dobrotnice in zapaje v Božjo pomoč so se zadevne pogodbe z različnimi strokovnjaki pričele. Dragoceni tlak iz portlandskega cementa je prevzel baron Pittel na Dunaji, ki ga je tudi prav izvrstno

vložil. Obhajilno mizo je domači kamnosek, France Vodnik iz Podutika v šentvidski župniji nad Ljubljano, iz nabrezinskega in prav domačega rudečega marmorja tako izdelal, da se sme in zamore vsakemu prav topla priporočati.

Poglavitno delo pa, namreč altarje, prevzel je gosp. Štefan Šubic, podobar in malar v Poljanah nad Škofjokolo. Izvršil je to delo tako okusno in mojstrsko, da se ljudstvo zdaj prenovljenemu altarju načuditi ne more. Kdor koli in od kodarkoli je kdo prišel, tudi omikani z raznih krajev, vsak je to delo hvalil. Sosebno je pa gosp. Štefan Šubic pravi mojster v pozlačenju. Njegovo zlačenje ima tako živ lesk, kakor bi bilo vse v ognju pozlačeno. In tudi barve vé tako zbrati, da ne žalijo oči, temuč vse vkup nekaj prijeten vtis naredi. — Novi kip v tronu zdaj sv. Jurja predstavlja v nebeški slavi, med zlatimi oblaki in angelji, ko ga dva angelja ravno venčata. To gotovo veliko bolj pristuje za altarni tron, kakor pa konj s svojim jezdecem; saj tudi cerkvena določila zahtevajo to. Kaj čarobno lep je zares tron, kadar se velika altarna tabla doli spusti.

To altarno tablo sv. Jurja s konjem je slikal gosp. Jurij Šubic, sin Štefanov, ki se je v Parizu ustanovil. Ta slika predstavlja sv. Jurja v trenutku, ko hoče zmajju, ki ga je s sulico že prebodel, še s sabljo glavo odsekati. Veščaki in strokovnjaki te slike ne morejo zadosti prehvaliti, tako izvrstno je vse na nji izpeljano.

Za tabernakelj je naredil pa ljubljanski pasar, Matevž Schreiner, nova, v ognju pozlačena vrata, na katerih se lesketa presv. Sree Jezusovo, tako krasno, da jim ga ni para!

Vsa ta dela so torej tako izvrstno dovršena, da se smejo in zamorejo vsi zadevni mojstri vsakemu, ki jih potrebuje, prav topla priporočati.

Zares veliko skrbi je bilo, da se je moglo vse tako izpeljati, sosebno ker se ni manjkalo nasprotnikov, ki so hoteli to delo zaprečiti. Toda prišel je tudi dan prisrčnega veselja — 23. dan septembra, 19. nedelja po binškoštih, ko so preč. gosp. prošt, dr. Jare, prišli blagoslavljati prenovljeni altar. Kaj ginljivo in spodbudno je bilo, ko so mil. gosp. prošt v škofovski obleki spremljani od 15 čast. duhovnov, iz farovža v procesiji se pomikali med pritrkavanjem dobro ubranih zvonov in čvrstim pokanjem možnarjev.

Pridši pred altar, so mil. gosp. prošt najprej altar blagoslovili. Ko je bilo to končano, stopijo prečast. gosp. kranjski dekan, Anton Mežnar ec, na prižnico, ter v prav jedrnatem govoru slikajo življenje sv. Jurja in ljudstvo v nemajo za posnemanje treh njegovih poglavitnih čednost: vere, upanja in ljubezni do Boga.

Po končanem govoru so gosp. prošt služili pontifikalno mašo in tako pri prenovljenem altarju prvokrat presveto daritev nove zaveze opravili. Po sv. maši je zadonela zahvalna pesem navdušeno iz naših src, ter smo se Najvikšemu zahvalili, da je nam dal dočakati tako veselega dne, ki nam Šenčurjanom ne bo nikdar s spomina zginil.

Med to častljivo Božjo službo so donele kaj krasno tudi letos od g. Fr. Goršiča popravljene orglje, iz katerih zna naš za lepo cerkveno petje vneti gosp. kaplan, Jožef Lavtižar, tako prijetne glase izvabiti. Tudi harmonično petje so vsi navzoči gospodje enoglasno hvalili.

Po končani službi Božji se je spreved duhovnov v ravno tisti vrsti v farovž nazaj podal, v kakoršni je pred opravilom v cerkev šel. Zdaj je gosp. župnik dole goste, med katerimi je bil tudi blagorodni gosp. J. Merk, kranjski c. k. okrajni glavar, z zmernim obedom pogostil, ter se jim s prisrčno napitnico v imenu svojem in šenčurske župnije iskreno zahvalil, da so v kljub grdemu vremenu prišli počastiti sv. Jurja in svečanost povikševati. Tako je minil dan duhovnega veselja, ki smo ga že vsi težko težko pričakovali, ter ga tudi ne bomo pozabili.

Bog povrni vsem dobrotnikom, zlasti pa naši največi dobrotnici, spoštovani Mariji Grči, vse njih dobrote z nebeškimi darovi in večnim plačilom.

Domače novice.

(Dnevni red VIII. seje deželnega zbora kranjskega 6. oktobra ob 10. uri dopoldne.)

1. Branje zapisnika 7. seje deželnega zbora dne 3. oktobra 1883. — 2. Naznanila zborničnega predsedstva. — 3. Poročilo verifikacijskega odseka o volitvi deželnih poslancev veleposestva. — 4. Poročilo odseka za volino reformo o prenapredbi deželnega volilnega reda. — 5. Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu norišno-stavbenega zaklada za l. 1882 in dotični predlog manjine. — 6. Poročilo finančnega odseka o proračunu zemljiško-odveznega zaklada za l. 1884. — 7. Poročilo finančnega odseka o deželnih hiralničnih ustanovah. — 8. Ustno poročilo upravnega odseka o tem, da bi zavarovalne družbe zoper ogenj pripomogle k stroškom za požarne namene. — 9. Ustna poročila finančnega odseka o peticijah: a) in b) Glasbene Matice za podporo; c) Glasbene Matice za prostor v reduti; d) čipkarske šole v Gorjah za podporo; e) Karoline Hočevar za pokojnino; f) Ane Adamičeve za miloščino. — 10. Ustna poročila upravnega odseka o peticijah: a) občine Trzin zaradi vravnave potoka Pešata; b) občin Prem, Smerje, Čelje i. dr. za prenapredbo §§ 73. in 75. občinskega reda; c) okrajnega cestnega odbora krškega za vrstjenje krško-kostanjeviške okrajne ceste med državne ceste oziroma za podporo; d) posestnikov iz Račne, Slivnice in St. Jurija zaradi vravnave potoka Šice; e) ribičev iz krakovskega in trnovskega predmestja v Ljubljani za podporo.

(Orgljarska šola) „Cecilijnega društva“ pričela se je 2. t. m., oglasilo se je 21 učencev.

(Okrožnico kranjskih tiskarjev) do vnanjih tiskarskih društev, ki se je ravnokar razposlala in je prav dobro sestavljena, podpisalo je 42 ljubljanskih tiskarjev slovenske narodnosti. Odvijajo se v njih natočevanja nasprotnikov v njihovi okrožnici in v tiskarskem listu „Vorwärts“.

(Razpisane učiteljske službe.) Na štirirazredni ljudski šoli v Škofjokoli služba nadučitelja in šolskega vodje, 600 gl., opravilna doklada in prosto stanovanje do 14. oktobra. Kranj. — Na dvorazredni dekliški šoli v Črnomlju II. učit. služba, 400 gl. — Na dvorazredni šoli v Dragatuši II. učiteljska služba, 400 gl. in stanovanje, tudi učiteljicam pristopna, do 20. okt. — Črnomelj.

(Slepar), ki je po Igu in po Dobu mrtvašnico pobiral in v drugem sodnijskem poslu sleparil in za potrebne koleke denar pobiral, obsojen je bil 3. oktobra na 15 mesecev hude ječe. Znamenito je, da se po prestavi 10me-

sečni ječi ni več nego 14 dni zlate svobode veselil in že zopet v stari greh zabredel.

Razne reči.

— V Budapešti se je v ponedeljek 1. oktobra začela obravnava zoper morilce grofa Majlatha, ki so: Piteli, Sponga in husar Berecz. — Sponga obširno pripoveduje svoje hudodelstvo, Piteli pa besedo zvija, in se umikuje sprašanju, a Berecz, ta pa je že čisto nedolžen, on nič noče vedeti o doprinesenem zločinstvu.

— „Triester Zeitung“, ki rada pri vsaki priložnosti po Slovanih z bičem vdari, našla je v Galiciji — Jugoslovane in sicer k tem Rutene prišteva. Nedavno je Slovane tudi „Grazer Tagespost“ na Erdeljskem zasledila. Radovedni smo, kateri nam nasprotni časnik bo tretji v zvezi, ki bo morda Slovane celó kje na južnem tečaju zemlje našel.

— Premonstratenzi volili so si 2. t. m. na Dunaji v posljepi papeževga poslanca svojega generala, ki ima v Rimu svoj sedež, od kodar samostane tega reda po celem katolištvu vlada, ter med njimi in sv. stolom posreduje. Izvoljen je bil Strahovski opat, Sigmund Anton Stary iz Českega. K volitvi zbralo se je petnajst opatov iz Oggerskega, Čehov, Tirolov, iz Francije, Belgije in Holandije.

— Ogenj, ki je nedavno v carigradskem predmestju Kadiköi unostran „zlatega roga“ nastal, vpepelil je nad 250 hiš; stavbe so bile večidel lesene in skoraj nikdo zavarovan. O ljudeh se nič ne poroča, da bi bil kdo zgorel.

— Nesreča na Ischiji. Prva naznaila o nesreči na otoku Ischiji so bila pretirana. Iz vradnih podatkov se sedaj zve, da je s tujei vred, ki so ob potresu na Ischiji bili, mrtvih 1990, ranjenih 304, ki se tako razdeljujejo. V Casamiccoli je bilo tujcev mrtvih 625, a 79 ranjenih. Ako prištevamo 31 tujcev, o katerih ni poročil, ostane jih še 847 iz raznih inostranskih krajev, ki so se rešili. Domačinov je bilo usmrtenih v Casamiccoli 922, a ranjenih 145. V Forio je bilo 305 mrtvih, 63 ranjenih, v Barani 10 mrtvih in 15 ranjenih, v Lacco-Ameno 128 mrtvih, 72 ranjenih. Podpornih doneskov, ki so došli do 16. t. m. v srednjemu odseku in banki v Neapel je dosihmal 2,682.571 frankov 79 cent.

— Iz Novega Jorka. Pri vstaji v Port-au-Prince (Haiti) je ogenj pokončal 800 hiš. — V Pittsburgu (Pensilvanija) je pogorelo razstavno peslojje. Škode je po najnovejših poročilih 1 milijon dolarjev.

— S čim se peča kitajski cesar? Kakor „North China Herald“ poroča, je njegovo „veličanstvo“ sedaj še le 11 let staro in ga bodo še le čez pet let polnoletnega spoznali. Imenujejo ga še: „Fo-feh“, t. j. Buda-oče in tisti, kojim je sreča mila, da smejo k njemu, časté ga po božje. Kakor njegovi predniki, se on ni v škrlatu porodil in to je njegova sreča, kajti nihče si ga ne upa dotakniti. Mati njegova obišče ga vsak mesec enkrat in vselej pred njim poklekne, ravno tisto dela njegov oče. Za postrežbo ima 8 skopeev, noč in dan, vrh teh pa še brezštevilno množico družih služabnikov. „Nebeški“ (kajti Kitaj se v lastni deželi „nebeško cesarstvo“ imenuje) deček obedva čisto sam, in mu nikdar ne pusté, da bi se preobjedel. Uči se na dan po tri ure kitajskega in mandžurskega jezika. Po dve uri na dan se vadi v streljanji z lokom in ježo; po zimi pa se vozi v sankah. Učitelji njegovi popadajo na kolena, kadar k njemu vstopijo, potem se dvignejo in vsedejo. Kaj pomilovanja vredno dete sicer počné, ni znano.

— Nek novak je svojo puško slabo rjastih madežev osnažil. Poročnik, ki je puške pregledaval, rjav madež zapazi, ga novaku pokaže, rekoč: „Kaj pa je to-le?“ Novak se pa prav začuden odreže: „Gospod lajtnant, rijo boste menda pač poznali!“

Slovansko pevsko društvo na Dunaji.

P. n. gg. slovanskim pevcem na Dunaji in prijateljem slovanskega petja v obče!

Zpěv a k vlasti láska,
vsěch Slovanův páška!

Slovansko pevsko društvo na Dunaji pričelo je s 1. oktobrom t. l. svojega obstanka **trindvajseto leto!**

Svoji zadači, namreč: *skrbno gojiti slovansko petje, v javnosti dostojno zastopati veliki in mogočni živelj slovanski, podpirati in širiti vzvišeno misel slovanske vzajemnosti v središči države avstrijske zadostovalo je naše društvo vedno popolnoma.* Koj pričetkom svojega marljivega, neumornega, na vse strani plodonosnega delovanja posrečilo se mu je priboriti si *jedno prvih mest med najizbornišimi pevsкими društvi.*

Vsled umetniških svojih produkcij pridobilo si je naše društvo najboljše ime, ki si ga je tudi ohranilo do danes!

Najboljši dokaz temu so: mnogoštevilne „koncertne besede“, ki jih je društvo priredilo, ki so se vseobče priljubile, tako, da so umetniki svetovne slave, kakor n. pr. Brodský, Davison, Dreischöck, Laub, Lešetický, Ondříček, Rubinstein in drugi vedno radi sodelovali. Priča temu so tudi mnogoštevilne slavnosti družih društev, pri katerih je naše društvo sodelovalo. Govoré pa tudi glasno za slavo našega društva nepopisljivi triumfi, ktere si je priborilo o raznih družih prilikah, tako n. pr. pri zborih slovanskih pevskih društev v Pragi, Brnu, Prerovi itd. Naše društvo slovi v širni Avstriji, a tudi izven njenih mej. Za dobro ime našega društva pričá celó nasprotna kritika, ki je, akoravno čisto pristranska, vendar priznala umetniško vrednost javnih naših produkcij, kazala na vrlino slovanskih pesni ter umetniških genijev slovanskih!

Narodno petje bilo je od nekdanj najjače sredstvo za probujanje, razširjenje, ukrepljenje narodnega mišljenja in življenja: tim jači naj torej doni slovansko petje ob Donavi in budi sreča vseh v metropoli avstrijski in drugod živéčih Slovanov k novim, vzvišenim domorodnim činom!

Podpisani odbor dovoljuje si nujno prositi vse na Dunaji bivajoče pevce raznih slovanskih narodnosti, kakor tudi prijatelje slovanskega petja in napredka tudi drugod, da se prav mnogoštevilno upisujejo v naše društvo za sodelujoče članove, za podpornike in članu-temeljitelje. Vsak, ki čuti in biva na Dunaji kot Slovan, naj smatra za sveto domorodno dolžnost pristopiti k našemu društvu, da more óno nadalje razvijati se ter izvrševati v vsakem oziru važne in težke zadače!

I zavri naj vnovič i mogočno iz stotine navdušenih grl slovanska pesen ob Donavi! Starodavno naše društvo naj pomlajeno pribori si zopet z združenimi močmi novih laborov! Na zdar!

Odbor slovanskega pevskega društva na Dunaji.

Opomnja: Društvene vaje so vsak petek zvečer ob 7. uri počenši, I. Salvatorgase 12, kjer se sprejemljejo tudi novi sodelujoči udje. Podporniki in člani utemeljitelji naj se blagovolé oglašati ustmeno ali pismeno v društveni pisarni I. Bräunerstrasse šte. 6, drugo nadstr. pri g. dr. J. Lenocho. Tam mogó se poizvedeti razne natančnosti, a tudi pismeno dajejo se razjasnila.

Slavna vredništva slovenskih novin so uljudno naprošena, da blagovolé prijazno ta poziv ponatisniti.

Telegrami „Slovenca“.

Lvov, 4. okt. Potrditev volitve Onyszkiewiczza provzročila je živahno razpravo, ker so Rusini napadali jo. Posebno An-

toniewicz je burno govoril, na kar je Rusin Kowalski rekel, da bo po govoru Antoniewiczzevem glasoval za potrditev; saj pozna kmetiško ljudstvo in ni našel nikjer sovraštva do Poljakov; naj se resnica ne stavi na glavo, marveč nastopi rajši pot složnosti. Volitev Onyszkiewiczza se je potrdila.

Budapešt, 4. okt. Konferenca neodvisne stranke sprejela je predlog, ki se ima podati zbornici in ki odločno graja vlado zavoljo njenega postopanja v zadevi hrvaški.

Pariz, 5. okt. Časnika „Figaro“ in „Gaulois“ poročata, da je španjski poverjenik podal Ferry-u in Challemelu pismo, ktero — naštevaje pritožbe španjske vlade — zahteva kaznovanje provzročilcev manifestacij 29. dne sept. in primerno zadostenje za zasramovanje. Challemel in Ferry sta to zahtevanje dobrovoljno sprejela.

Madrid, 5. okt. Kralj in kraljica sta šla v gledališče k operi, kjer so ju burno pozdravljali.

Eksekutivne dražbe.

6. oktobra. Relicitaacija pos. Frančiške Drobnič iz Ceste. Lašiče. — 1. e. dzb. Janez Obreitor iz Cirklje. Krško.

8. oktobra. 1. e. dzb. grajščine Prapreče, 41.450 gl. Ljubljana. — 1. e. dzb. grajščine Smrek, 17.704 gl. Ljubljana.

10. oktobra. 3. e. dzb. zemljišča pod Moknice urb. št. 15. Kostanjevica. — Relicitaacija pos. Martin Slanič iz Rozalnice, 300 gl. Metlika. — 3. e. dzb. pos. Ivo Nemanič iz Božakova. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Matija Malešič iz Radovice št. 19, 300 gl. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Marija Štefančič iz Potoka št. 8, 1187 gl. Kočevje. — 1. e. dzb. pos. Anton Krumar iz Šutne, 3675 gl. Kozanjevica. — 1. e. dzb. pos. Janez Kodrič iz Brerovice, 10.360 gl. Kozanjevica.

Dunajska borza.

4. oktobra.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 70 kr.
Sreberna „	79 „ 05 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 70 „
Papirna renta, davka prosta	92 „ 90 „
Ogerska zlata renta 6% „	119 „ 60 „
„ „ 4% „	87 „ 40 „
„ „ papirna renta 5% „	86 „ 10 „
Kreditne akeije 160 gl.	292 „ 40 „
Akeije anglo-avstr. banke 120 gl.	108 „ 75 „
„ avstr.-ogerske banke	841 „ — „
„ Länderbanke	103 „ 30 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	641 „ — „
„ državne železnice	318 „ 50 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	227 „ 80 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ 10 „
„ Ferdinandove sev.	105 „ — „
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	120 „ — „
4% „ „ 1860 500	132 „ 25 „
Državne „ srečke iz l. 1864 100	167 „ 25 „
„ „ „ 1864 50	166 „ 75 „
Kreditne srečke 100	168 „ 50 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „
Rudolfove srečke	10 „ 18 „ 25 „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
London	119 „ 80 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 66 „
Francoski napoleond.	9 „ 49 ¹ / ₂ „
Nemške marke	58 „ 70 „

Aichner

Compendium

Juris Ecclesiastici editio quarta

novis curis recognita et expolita.

Cena 4 gl. 80 kr., po pošti 4 gl. 95 kr.

Pole 1 do 30 so dozdej izšle, konečne pole sledijo do konca tekočega leta in se bodo brezplačno doposiljale. Dobiva se v

(2) **Katoliški bukvarni.**

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.